

e nemen. Dat leerd. Joh. zal ten te kunnen zijn. En dat ons U volgen. is moesten wij

zaad van hem ver in de K.V. en van heil of verhoinder ter een valsehen te stellen. Met n naam stelde i, en daarmede ij zich niet bij

and aan dezen ens is het ook ontroleeren en nhoud hebben, nk hierbij aan blijkt wel duik waarom het is, dat men n moet verga. 9 zegt maakt tuatie van de gebonden was zoals de disroeping door monopolie van georganiseerde als de disci-Hem", al had en in hun vol-hij met Hem, in Zijn nam, worden, omdat en dat geloof waad van Hem

pracht worden, een valscheitj n te dien dage ij niet in Uwen booze geesten chten gedaan? gen: Ik heb u erkers der on-en dus ook ar metterdaad ar met-Hem-verstroeten". et door br. B. e gebruiken is rplicht de con-t is niet meer enmalige situ-Testaments, dit tekstwoord ig is dan ook i, de synodo-ninkrijk Gods n mag ons dit n. In het mid-trachten doen" ordt vervaagd S., zou ik, als ijze van br B. de Heere hier eden en voor zou willen be-niet ontkomen overkingsche-t zelf maar al-trouwe sche-in ze ontvan-t bloed gewor-t zoo. Ze oefve ons bewust rengen ze ons verantwoord is

te door br B. erk niet tot

it de door hem -vereniging Geref. kerken juister als we belijdenis ten genstelling gekerk. Wat -tuchttoefening deze vervolgt d Gods, en die ebreken en afdaarin wereld-omen de orde t degenen die den de synoen vereniging egt: een royeur het ligt zoo

niet. Deze kerken zijn haar tucht gaan gebruiken op zuik een wijze, dat zij een middel werd om die heilig leven naar het Woord Gods te vervolgen door schorsing, afzetting, wering uit het ambt, afhouding van het H. Avondmaal, weigering van den H. Doop, uitsluiting uit het Koninkrijk der hemelen, en niet om de zonden te straffen.

In die tuchttoefening werd zij als valsche openbaar — immers de VALSCHE kerk vervolgt die heilig leven naar het Woord Gods. In die tuchttoefening manifesteerde zich tegelijk het feit van de geestelijke breuk. Met vervolgen heeft de vervolger geen geestelijke gemeenschap. Die tuchttoefening is dus niet maar een rofement van een tot „vereniging" vervallen kerk, maar een handeling van een valsche geworden ware kerk. Een handeling die geschied is met de pretentie van tuchttoefenende kerk te zijn, die in den naam des Heeren haar ambtelijke bevoegdheid uitschiet. En juist, omdat zij een handeling is van een valsche geworden ware kerk leg ik haar niet naast mij neer, kan en mag ik haar niet naast mij neerleggen. Want ten aanzien van die valsche geworden ware kerk heb ik naar de Schrift te betrachten barmhartigheid en te betoonen mij verantwoordelijk te weten.

In haar toech ontving ik eenmaal den H. Doop, beleed ik eenmaal mijn geloof, zat ik aan den disch des verbonds, werd ik gesterkt in mijn geloof, ontving ik mijn ambt. Zij is mijn Moeder, die mij baarde door het Woord en gevoed heeft aan haar borsten. Voor haar verval ben ik mede verantwoordelijk. En als zij — om welke reden dan ook — de consequentie van haar eigen tuchthandeling niet trekt, zal ik, naar het Woord barmhartig zijnde over en mij verantwoordelijk wetend voor haar, haar woord ernstig nemen, voor haar de consequentie trekken en haar die rusteloos voorhouden, opdat zij zich bekeere of zich verharde. Als ik het niet zou doen zou ik toonen, dat ik haar nooit waarlijk had liefgehad, dat ik haar niet dankbaar ben voor wat ze eenmaal voor me was en voor me deed. En in die barmhartigheid en verantwoordelijkheid HOUD IK HAAR DUS VAST. Het is krachtens die barmhartigheid en in dat verantwoordelijkheidsbesef, dat Petrus op den Pinksterdag en na de genexing van den kreupelen, dat Stefanus in zijn verantwoordelijkheid voor den Raad, de valsche geworden ware kerk van den ouden dag doodelijk ernstig nemen in haar tuchthandelingen ten aanzien van den Christus, de profeten en zichzelf en er voor haar de consequentie uit trekken, opdat zij zich zou bekeeren of zich verharden. Maar in elk geval, opdat er een uiteindelijke beslissing vallen zou.

Nu, wat haar geldt, dat geldt in haar midden ieder, die zich van haar ongodelijke vonnissen niet heeft vrijgemaakt. Die heeft gemeenschap met deze booze werken der duisternis. Daarom is het onbarmhartig en onverantwoordelijk tegenover een ieder van hen, zoo zij de consequentie van hun deelgenootschap aan deze tuchttoefeningen niet trekken, dat niet voor hen te doen. Omdat wij, die zelf mede schuldig zijn aan het feit, dat het in die Geref. kerken zoover komen kon, door Gods genade aan die schuld zijn ontdoekt en ons bekeeren mochten tot den Heere en Zijn Woord, is het des te meer onbarmhartig en onverantwoordelijk als wij de consequentie voor hen allen en een iegelijk niet trekken (Ezech. 33). Als dan ook br B. zegt: een consequentie die zijzelf niet trekken, behoeft ik ook niet te trekken, dan stel ik daar tegenover de vraag: durft u het dan aan, wanneer u menschen met wie u zooveel jaren onder één kerkelijk dak hebt gewoond zwaar ziet zondigen, en die noch hun zonde zien, noch zien welke consequentie die zonde heeft, niet alleen aan hun lot over te laten, zoodat ze in hun zonde blijven liggen, maar ook nog in hun zonde te stijven? En dat is het wat men doet als men van Maandag tot Zaterdag in de organisatie naast hen zitten gaat en met hen samenwerkt als weleer, na alles wat er gebeurd is en wat er nog elken Zondag dóór gebeurt. Want die samenwerking is toch met hen staan onder hetzelfde juk, op voet van gelijkheid met hen verkeer. Maar 's Zondags ontkennen zij dien voet van gelijkheid weer. Zoo is er in de samenwerking een brok onwaarschijnlijkheid, welke den Heere een gruwel is. En de samenwerking vasthoudend laat men hen dus in feite los. En dat is onbarmhartig en onverantwoordelijk. Het is veel eer barmhartig en verantwoordelijk hen nog de consequentie in te jagen. Niet, omdat 't zoo'n leuk werk is, maar omdat ge wilt zoeken en behouden. En zoo komt in ons handelen de kerk tot haar recht, omdat dat bandelen dan den stijl der kerk vertoont.

Want ieder, die een levend lidmaat der kerk is, moet in al zijn handelen den stijl der kerk vertoonen. En de stijl der kerk is den stijl van het Woord. En de stijl van het Woord is, dat we altijd anderen zoeken te brengen tot een beslissing, welke dan ook. Gelijkt het leven meer is dan het voedsel en het lichaam dan de kleding, zoo zijn de menschen meer dan de samenwerking. Nooit mogen we van de samenwerking maken een quietief ten koste van het geestelijk welzijn dergenen met wie wij in de organisatie verkeer.

KN.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN

Aan de Redactie van „De Reformatie".

Hooggeachte Redactie!

Van mening, dat het onderstaande wellicht waard is om ter kennis gebracht te worden van de Gereformeerde kerken in Nederland, die zich hebben vrijgemaakt van de besluiten der Generale Synodes, deel ik u het volgende mede.

In de Gereformeerde kerk te Sexbierum staat ds L. van Urk, een van „de bezwaarde Friese predikanten".

De Geref. kerk van Sexbierum is lid van de classis Franeker, waar kerkvisitor is o.a. dr Schelhaas van Tzummarum.

Lid en tevens diaken van de Geref. kerk te Sexbierum is br. S. Hoekstra, die thans door de kerk van Sexbierum in samenwerking met de kerk van Oosterbierum in zijn ambt als diaken is geschorst.

Hieraan heeft medegewerkt ds L. van Urk lid van de conferentie van bezwaarde Friese predikanten, en hiertoe heeft ook medegewerkt dr Schelhaas, voorzitter van de conferentie van Friese predikanten!!!

In hun brochure „Om recht, revisie en hereeniging" schreven genoemde predikanten te samen met anderen, pag. 38: „uit de door ons aangevoerde argumenten blijkt overtuigend, dat terecht door ons gesproken is van concrete schuld der Synode 1943-45 en van geschonden recht en dat revisie en herstel noodzakelijk is".

Aan de eigenlijke schorsing op 28 Oct. l.l. hebben de kerkvisitors niet meegewerkt, maar wel ging aan deze vergadering een andere vergadering van de kerkraad vooraf, met de kerkvisitors, waar deze rechtstreeks medewerkten aan het besluit van de kerkraad, dat br S. Hoekstra niet langer als diaken kon worden getolereerd. Zodoende staan ook zij rechtstreeks medeverantwoordelijk voor die schorsing.

De L. van Urk echter, heeft als voorzitter van de kerkraad van Sexbierum het schorsingsbesluit zelf medeondertekend.

Natuurlijk is u benieuwd naar de schorsingsgronden. Hier zijn ze en ik voeg er meteen maar een paar aantekeningen bij.

1e schorsingsgrond: dat br S. Hoekstra zich aan het kerkeraadsbesluit, voorjaar 1947 inzake het gezamenlijk bevorderen van de eenheid in het midden van de gemeente te Sexbierum, niet gehouden heeft en niet meer houden wil.

Aantekeningen:

a. Een dergelijk besluit mag een kerkraad niet nemen, de éénheid van de kerk van Sexbierum moet liggen in het één Heer, één geloof, één Doop en kan niet worden bevorderd, door te besluiten, dat de eenheid zal worden gezocht door stelselmatig te zwijgen in het midden van de gemeente, als door de Synode een onschriftuurlijke leer wordt opgelegd en het recht der kerke dagelijks met voeten wordt getreden (hetgeen ook ds v. Urk een ergernis is volgens zijn brochure).

b. Het bevorderen van een eenheid, die elke Zondag opnieuw wordt gebroken door het blijven weren van de kansel van Sexbierum, die Dienaren des Woords, die door de Synode zijn geschorst en afgezet, is een onmogelijkheid. Men kan niet tegelijk de eenheid willen bevorderen die men tegelijk zelf telkens breekt.

c. De kerkraad van Sexbierum verbreekt zelf de eenheid, als hij verzuimt de verspreiding van het smaadschrift „De Strijdende Kerk", tegen te gaan.

2e schorsingsgrond: dat br. Hoekstra tot twee maal toe geweigerd heeft het H. Avondmaal met de gemeente te vieren, en meent dat in de gegeven situatie van ons kerkelijk leven het H. Avondmaal in de Geref. kerken niet meer gevierd kan worden.

Aantekeningen:

a. Neen, natuurlijk kan br Hoekstra het Avondmaal niet vieren. Terecht werd door hem opgemerkt, dat hij, lettend op de schuldige schorsingen en afzettingen en afhoudingen van het H. Avondmaal, onmogelijk klaar kan komen met dat gedeelte in het formulier, waar sprake is van broederlijke liefde, van een meel, dat uit vele korrels is gemalen en van de vele beziën, die samen geperst, een wijn en drank opleveren; en dat hij zijn kerkraad, met ds v. Urk inclusief voorhoudt, dat het oneerlijk is om eensdeels heel vroom van eenheid te spreken in het formulier, maar aan de andere kant tegelijk heel goddeloos, broeders en zusters in den Heere te weren. Daarom kon br S. Hoekstra, diaken van de Geref. kerk te Sexbierum geen Avondmaal vieren, en daarom wordt hij thans geschorst!!!

b. Terecht is br S. Hoekstra van oordeel, dat het H. Avondmaal in de Geref. kerken niet meer gevierd kan worden; immers daar is eensdeels bij de bezwaarde Friese predikanten en duizenden bezwaarden in de nog gebonden kerken met hen, een spreken van schuld der Synodes en dus ook der kerken en alle kerkleden, die de besluiten maar blijven uitvoeren en er zich tegen de H. Schrift aan blijven onderwerpen, hoe hard zij ook zeggen te protesteren, en anderdeels is er geen mishagen van zichzelf over deze schuld. Zo wordt het vieren van het H. Avondmaal zich een oordeel eten en drinken.

3e schorsingsgrond: dat hij blijkens zijn schrijven aan de kerkraad van 27 Sept. 1947 verklaard heeft de Geref. kerk te Sexbierum als een valse kerk te moeten beschouwen.

Aantekeningen:

a. Enkele dagen voor 27 Sept. werd aan br. S. Hoekstra de categorische vraag gedaan, waarop van hem een duidelijk antwoord werd verwacht, of hij de kerk van Sexbierum als de valse kerk beschouwde. Br Hoekstra verzocht enige dagen uitstel, om zich op die vraag te beraden. Daarna schreef hij een brief, waarin hij o.a. de kerkraad verwees naar haar eigen belijdenis, art. 29, inzake de valse kerk, en toen schreef hij letterlijk: indien u voortgaat op deze weg en weigert uw kansel open te stellen voor hen, die door de Synode ten onrechte zijn geschorst en afgezet en weigert officieel te staan tegen de besluiten der Synode, die uw dienstknechten verbindt te leren, dat aan elke dopeling aanwezige, inwendige genade wordt verzegeld, zijt gij, kerk van Sexbierum een valse kerk geworden.....

Indien u achter de Synode blijft staan, dan kent u aan haar zondige ordinantiën (door ds v. Urk zelf als zondig gebrandmerkt) meer macht en autoriteit toe, dan aan den Woorde Gods, dat u vermaant getrouwe ambtsdragers dubbele eer waardig te achten..... Indien u achter de besluiten der Synode blijft staan, dan bedient u het sacrament van de H. Doop niet zoals Christus dat in Zijn Woord verordend heeft (schijndoop bij afvalligen). Nergens spreekt Goda Woord van een Doop, die niet vol zou zijn, als die later bediend blijkt aan een afvallige bondeling..... Indien u achter de besluiten der Synode blijft staan, doet u daaraan af en toe, zoals de belijdenis zegt van de valse kerk, mede door van het Avondmaal te blijven weren, de getrouwe dienstknechten des Heren, die thans geschorst en afgezet zijn en die nu ook in onze kerk het H. Avondmaal niet meer van uwentwege mogen uitdelen en meegenieten..... Indien u zich achter de zondige besluiten der Synode blijft scharen, grondt u zich meer op de mensen, dan op Christus; immers de besluiten der Synode gaan lijnrecht in tegen Christus zelf; of dacht u soms, dat Christus Zelf deze getrouwe ambtsdragers heeft geschorst en afgezet?

Op die manier heeft br S. Hoekstra de kerk van Sexbierum tot reformatie geroepen..... en thans is hij geschorst omdat hij in dit schrijven de kerk van Sexbierum valse kerk heeft genoemd.

Herhaalde malen drong de kerkraad en ook dr Schelhaas er bij br Hoekstra op aan, zich vrij te maken! Mag een kerkraad, die het behoud zoekt van een legelijk zijner leden, aan een lid adviseren zich maar vrij te maken? Dat deed mede dr Schelhaas, die in zijn brochure: „Recht, revisie en hereeniging" wel de schuld der Synode ziet, maar zich zelf niet vrijmaakt!

Waarom hij zich niet vrijmaakte?, daarop gaf br Hoekstra in zijn brief van 27 Sept. reeds antwoord. Hij schreef: als mijns naasten huis in brand staat, dan help ik mede blussen en doe al het mogelijke om mijn buurman in alles bij te staan. Eerst als mijn buurman zegt, ga heen, ik wil niet, dat u helpt blussen, kan ik mij vrijmaken van deze mijn plicht; thans doe ik niet anders dan u oproepen tot reformatie!

4e schorsingsgrond: Dat hij met zijn bezwaren niet wil gaan de kerkelijke weg gelijk hij bij ondertekening van het verbindingsformulier voor de ambtsdragers beloofd heeft.

Aantekeningen:

a. Er is in de kerkraad van Sexbierum een verbindingsformulier, waarin de ambtsdragers verklaren, dat zij het eens zijn met de Drie Formulieren van Einigheid, en dat als een van hen daartegen bedenking mocht krijgen, dat hij dit dan niet openlijk of heimelijk zal voorstellen of verdedigen, maar bij de kerkraad, classis of Synode (spatiëring van mij. ds H.) zijn bezwaren zal kenbaar maken.

Br Hoekstra maakte zijn bezwaren kenbaar bij de kerkraad; ds van Urk maakte zijn bezwaren eerst niet aanhangig bij de kerkraad, maar ging met anderen rechtstreeks naar de Synode, en deelde dat aan zijn kerkraad mee. Nu heet het van br Hoekstra dat hij niet in de kerkelijke weg ging. Maar wat is dan wel de kerkelijke weg? Als men rechtstreeks naar de Synode gaat, heette het veelal, ga toch in de kerkelijke weg, kom eerst bij de kerkraad; welnu, hier gaat iemand eerst naar de kerkraad en wordt bij voorbaat al geschorst omdat hij niet in de kerkelijke weg gaat.

b. In de verbindingsacte staat, dat, indien iemand bezwaar heeft tegen de Drie formulieren van enigheid, dat hij dat kenbaar moet maken in de kerkelijke weg maar br Hoekstra heeft geen bezwaar tegen de Drie Formulieren van Enigheid. Die onderschrijft hij volkomen. Van het „vierde formulier“ is in de verbindingsacte geen sprake. En dan toch maar geschorst omdat hij tegen die acte heeft gehandeld!

Ik eindig nu maar; natuurlijk zijn er hier veel meer aantekeningen te maken, maar ik mag niet meer plaats vragen in uw blad.

Voor heel deze schorsing heb ik maar één woord: treurig! En dan aan het eind van de vergadering de Heere maar vragen, dat hij de genomen besluiten wil zegenen! Hoe durft men eigenlijk. Ik snap niet, dat er nog niet meer mensen de ogen eindelijk eens open gaan. Als men nu nog niet ziet, dat het in de gebonden kerken al lang misgaat; moet men wel stekeblind zijn.

Enfin, er zit een goede kant aan de zaak, n.l. dat het, wat de Friese predikanten aangaat, den volke toch eindelijk wel eens duidelijk kan worden, dat men niet altijd maar kan voortgaan, ja en nee tegelijk te zeggen, maar dat het eindelijk eens moet worden: ja of neen, voor of tegen.

Friese predikanten, gij hebt een streep gehaald door uw eigen brochure, gij appelleert tegen schorsingen, die gij onwettig noemt, maar ondertussen gaat gij zelf de weg der schorsingen op. Van te voren was te zien, dat het zover eens komen moest. Nu zijn we dan zover en hoezeer ik mij ook bedroef over deze zondige schorsing, ik ben dankbaar dat de geesten openbaar worden!

Harlingen.

De J. HETTINGA.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN

In „Concordia“, een der kerkelijke organen van de Prot. Ref. Churches in Amerika, lezen we:

DE OOSTELIJKE PREDIKANTEN- CONFERENTIE VERGADERT.

Op Donderdag 16 Oct. is er een vergadering gehouden van de Oost. Pred. Conf. in de First Prot. Ref. Church te Grand-Rapids, Michigan. Of deze „vergadering“ een „gebeurtenis“ is, is nog te vroeg om te zeggen. Gezegd kan worden, dat belangrijke leerstellige vraagstukken besproken werden. Op deze vergadering waren alle predikanten van onze kerken, die tot de Classis Oost behooren, aanwezig, onze gekozen kandidaten, Student H. Mensch, toekomstig student C. Reitsma, D. Jonker en de ouderlingen J. Fisher en W. Vis. En natuurlijk, ook professor dr K. Schilder. Van de classis West waren aanwezig de Revs. J. Blankespoor, A. Cammenga en G. Vos.

Rev. R. Veldman leidde de vergadering. Een verhandeling, die ondergeteekende te leveren had over: „Geloof en Rede“ werd niet gegeven, daar de geheele dag besteed werd aan de bespreking van het geschilpunt over: „Het Verbond Gods“. Al met al was het een rijke dag. In het algemeen kan gezegd worden, dat zij, die dr Schilder nog niet ontmoet hadden, een duidelijker inzicht kregen van zijn zienswijze over het Verbond, welk inzicht een eerste vereischte is voor een vruchtbare bespreking.

Hieraan mogen we toevoegen, dat de algemeene opvatting van de conferentiegangers was, dat een andere vergadering noodzakelijk was om de bespreking voort te zetten. De meeste conferentiegangers hadden zelfs geen gelegenheid gehad om vragen te stellen en velen voelden, dat zij nog niet voldoende ingelicht waren door dr K. Schilder, of hadden niet voldoende tijd gehad om rustig na te denken over wat hij te zeggen had, om verstandige vragen te stellen die pasten bij de bespreking. Daarom werd er besloten om weer bijeen te komen op 4 en 5 Nov. in Grand Rapids om weer te vergaderen met dr Schilder.

We zouden de volgende voorstellen willen doen:

1. Dat dr Schilder een korte samenvatting geeft van zijn zienswijze op papier in den vorm van stellingen met toelichting, en dat deze zoo spoedig mogelijk gestencild gegeven worden. We beseffen, dat onze gast het zeer druk heeft, maar, mogelijk is dit niet te veel gevraagd. In ieder geval zouden wij hem veel gemakkelijker begrijpen.

2. Dat iedere conferentieganger ook de vragen opschrijft waarvan hij voelt, dat zij van belang zijn voor de zaken, die in geding zijn. Dit laatste zou gemakkelijker zijn, als we dr Schilder's samenvatting hadden van zijn eigen zienswijze en wat hij noemt de „Stand der problemen“, „vragen van terminologie“ en het „onnoodig scheppen van theologische dilemma's op het punt van het Verbond.“

3. Het is nauwelijks noodig voor ons om meer licht te hebben van Rev. Hoeksema. We zijn allen bekend met de zienswijze welke er reeds jaren is.

Zeven stellingen voorgelegd door Rev. Hoeksema.

Rev. Hoeksema had verschillende stellingen gedicteerd, zeven in aantal, welke hij oordeelde de Prot. Ref. zienswijze over het Verbond te vertegenwoordigen en passend op dit oogenblik. Deze waren gestencild door zijn zoon, Homer C. Hoeksema. Tot vreugde van alle aanwezigen was Rev. Hoeksema in de morgenvergadering aanwezig. Hij bleef lang genoeg om zijn eigen stellingen te lezen, terwijl hij zijn toelichting improviseerde. Tot zijn eigen verrassing, als wel van allen die aanwezig waren, sprak hij niet minder dan een uur en twintig minuten.

Neen, Rev. Hoeksema is in geen geval lichamelijk de sterke man van vroeger jaren. Maar er zijn veel aanwijzingen die hoop geven, dat hij spoedig weer zijn werk kan doen in beperkte mate. Op sommige momenten in de bespreking van zijn stellingen was er iets van vurig enthousiasme. Rev. Hoeksema had zeer sterk verlangd naar dezen dag. En het onderwerp ligt zeer na aan zijn hart. Was dat niet zoo, dan zou hij de moeite niet gedaan en zijn krachten ingespannen hebben, wat nu gebeurd is.

Er is te weinig ruimte in deze kolom om de stellingen volledig weer te geven. Voldoende is het te zeggen, dat de stellingen de volgende punten raakten:

1. De idee van het Verbond. Dit besloeg de stellingen 1—3. In stelling 1 werden de volgende begrippen betreffende het Verbond (Ideeën — Opvattingen) opzij gezet als niet uitdrukken de Schriftuurlijke voorstelling van het Verbond, te weten „de belofte“, „een contract“, „de weg der verlossing“ en „een verbintenis tegen een derde partij“. Maar het Verbond is „De vriendschappelijke omgang“ (fellowship of friendship) tusschen God en Zijn volk in Jezus Christus en dat was het denkbeeld ervan ook in het eerste Paradijs. Het was geen Werkverbond (Stelling 2 en 3).

2. Het Verbond is onvoorwaardelijk. God realiseert en handhaaft het. En dit gebeurt op de basis van Christus' verdiensten en wordt gerealiseerd door de genade van den H. Geest.

3. De vrucht van de oprichting, realiseering van het Verbond is, dat wij „liefshebben den Heere onzen God met geheel ons hart, met geheel onze ziel, met geheel ons gemoed, met alle krachten, onze oude natuur dooden en in een nieuw en heilig leven wandelen“. Zoo opgevat wordt de belofte alleen verwerkelijk in de uitverkorenen, zooals ze trouwens ook alleen voor hen bedoeld is. (Stelling 4 tot 6).

4. De bedeeling van het Verbond loopt in de lijn van de geslachten der geloovigen. Hier wordt de belofte „bedeeld“ aan ieder zonder onderscheid. Allen worden gedoopt, onderwezen in den weg des Verbonds, komen onder de prediking en tucht der kerk. Dus daar is een verscherping van de antithese en de tweevoudige vrucht in den verworpenen en uitverkorene (Stelling 7).

Het is te betreuren, dat Rev. Hoeksema niet in staat was om aanwezig te zijn bij het overige van de vergadering. Mogelijk zal hij op de volgende vergadering aanwezig kunnen zijn.

Prof. Dr K. Schilder antwoordt.

Dat wij moeten schrijven dat dr Schilder „antwoordt“ is het gevolg van twee zaken, welke beide ongetwijfeld veroorzaakt worden door Rev. Hoeksema's „stellingen“ en door wat door hem gezegd werd als verduidelijking op deze stellingen. Bij het inleiden van de stellingen merkte Rev. Hoeksema op, dat er een tamelijk duidelijk verschil was in de opvatting van het Verbond die de Vrijgemaakte Kerken hebben en die de Prot. Reformed Churches hebben. Natuurlijk gaf dit „richting“ (setting) aan den geheelen dag. Dr Schilder was zeer goed opgewassen tegen de moeilijkheid van deze „richting“. Zijn geheelen tijd werd daarom liever gegeven tot „replik“ dan tot een systematische uiteenzetting van zijn eigen zienswijze.

Dit leverde een duidelijk voordeel op voor de conferentiegangers. Het noodzaakte den geachten professor zijn zienswijze er tegenover te stellen waar zulks noodig was en ook de punten te toonen waarin hij overeenstemde, hetzij geheel of met zekere beperking van de termen. Onze ruimte is beperkt, maar we willen eenige details geven.

Het eerst van alles protesteerde dr Schilder tegen de verklaring van Rev. Hoeksema, dat de twee kerken een verschillende Verbondsopvatting hebben. Het was zijn overtuiging, dat noch de Prot. Ref. Churches, noch de Vrijgemaakte Kerken een officieel aangenomen Verbondsopvatting hadden. Er moet onderscheid gemaakt worden tusschen de meening van vooraanstaande theologen en die van den bestaanden toestand der kerken in belijdenisverklaring. Beide hebben de drie Formulieren van Eenigheid en niets meer officieel. Vandaar was er ruimte voor vrij debat en vriendschappelijke discussie.

Om een soort verslag te geven en op z'n minst een korte samenvatting, is niet mogelijk in deze ruimte. Echter willen we toch aandacht vragen voor het volgende:

1. Dr Schilder zag een sterk punt van overeenstemming in stelling 7. Dat de Belofte „bedeeld“ wordt aan allen zonder onderscheid. Het werd echter in de discussie duidelijk, dat „wat bedeeld wordt“ aan allen,

de groote moeilijkheid (crux) van de kwestie is. Niet „dat“ het aan allen „bedeeld“ wordt.

2. Dr Schilder keurde ook den term „idee“ af. Het was een term met veel verschillende beteekenissen onder de filosofen, dikwijls twijfelachtig in betekenis. Klaarblijkelijk gaat het bezwaar van den professor tegen „idee“ tegenover „werkelijkheid“. Hij kende geen „ideeverbond“. Hij kende alleen een „verbond“ in den tijd en dit was niet een idee, maar een concrete regeling van God.

3. Hij zou er ook wel van willen spreken, dat God het „Verbond“ handhaaft, maar deze „handhaving“ is niet handhavend „een vriendschappelijke omgang“ maar handhavend het „rechtskader“ (Covenant-Statutes) en dat in twee richtingen. De hoogleraar wil geen „aanbieding“ (offer) in den Heynsiaanschen zin, maar liever handhaving van wat hij noemt de twee deelen van het Verbond, „eisch en belofte“ in hun analogische verhouding tot elkander.

4. Ofschoon prof. Schilder geen gelegenheid had om een systematische uiteenzetting van zijn zienswijze te geven, werd het, met betrekking tot de algemeene ten grondslag liggende voorveronderstelling, duidelijk, dat, hoewel zijn zienswijze niet is die van wijlen prof. Heyns, het verschil nauwelijks een terminologisch verschil schijnt te zijn. Het is eerder een verschil van opvatting over veel verwante vragen over het Verbond, vragen zooals de verhouding van den Raad Gods tot de geschiedenis.

Steeds op den achtergrond meende ik de volgende constructies te ontdekken:

1. Dat we scherp moeten onderscheiden tusschen den „Vrederaad“ en het „Genadeverbond“.

2. Dat het „Genadeverbond“ en de uitverkiezing niet identiek zijn.

3. Dat het Genadeverbond opgericht wordt in den tijd, en dan werkelijk met den mensch door openbaring van Gods gesproken Woord, dat door het te openen en het in 't aanzijn te roepen, mogelijk maakte een echte historische Verbondsluiting.

4. Beide, „belofte en eisch“, maar ook de belofte van belooning en de dreiging van straf, zijn constitutieve elementen in het Verbond, zoowel in de handhaving als in de realiseering ervan.

Het is de overtuiging van ondergeteekende, dat, zooals ik nu de zaak zie, tegen dezen achtergrond het „antwoord“ van dr Schilder verstaan moet worden.

Maar we zullen nog een nadere vergadering houden.

G. L(UBBERS).

Amice frater.

Naar aanleiding van mijn brieven over het U bekende betoog van ds Popma, kwam ik met hem in een aangename en interessante correspondentie — het interessante dan van zijn kant — waarin hij zegt, dat hij misverstaan werd, aangezien hij wel degelijk wil, dat elk levensverband tot zijn eigen confessie komt in nauwlettend rekening houden met de belijdenis der kerk. Ook wil hij niet het leven in stukjes snijden, maar dat doe ik zelf. Zoodat wij nu in een niet onvermakelijke situatie tegenover elkander komen te staan. Dr Popma heeft eenig bezwaar tegen mijn toon, waarin hij spot proeft, maar ik kan het nu eenmaal niet helpen, dat ik in ons menschelek gedoe licht den humor zie. En die is hier toch onmiskenbaar aanwezig.

Ik zei: snijdt U het leven niet in stukjes? En toen antwoordde hij: niet ik, maar gij zelf. En nu moeten wij toch wel nader met elkander praten, want anders gaat het ons als die twee heeren voor de deur van een treincoupé. Toen was het de beleefdheid, die het dispuut bracht. Na U, zei de een en hij boog. Neen, zei de ander, na U, en hij boog. En zoo spraken en zoo bogen zij, terwijl de trein was vertrokken en reeds uit het gezicht was.

Zoo zouden wij elkander al maar, zij het ook vriendelijk, zeggen: gij snijdt het leven in stukjes, en buigen over en weer, maar het probleem zelve zou ons ontgaan.

Het probleem is hier: ons belijden: is het pluriform of niet. En aangezien ik daaromtrent nog een enkel gegeven van dr Popma wachtend ben — door mijn schuld — moet ik de behandeling dezer zaak tot een volgend epistel uitstellen.

De zaak is belangrijk genoeg, om ernstig haar te overwegen en te zeggen, wat wij precies onder die pluriformiteit verstaan, anders praten wij langs elkander heen, wat onder ons zoo vaak helaas geschiedt, en dan wordt ons gesprek zoo iets als bij Babels toren. Wij verstaan elkander niet meer. Een droef verschijnsel in onzen kerkelijken strijd.

Ik ga dus tot iets anders over.

Ik las n.l. in de „Groninger Kerkbode“ — het orgaan van de nog gebonden kerken in ons gewest — een artikel van ds Van Strien over een studie van dr Van der Zanden over den kinderdoop, sacrament der geloovigen.

Tot mijn groote verbazing zegt ds Van Strien, dat

men den C

stelling he

Let ik a

juist zijn.

woorden, e

Zanden ge

Nog zeg

handeling

hier en ds

Maar hij

aan te wa

Nu geloe

eenvoudige

dat het ve

en eenvou

niet zien.

Maar he

boekje va

den, dat c

wat meer

Het was

wordt, pol

prof. Schil

zeggeling v

zegt de sc

niet het sa

Dit dog

dan gewog

zware woc

in de vrij

Dan kor

Want dr

zeggen, da

een schijn

Want va

tieve en s

de schijve

doop, zoo

zin altijd

Alleen e

gen opkom

Wat wo

een ander

Dat de

zin?

De schre

doop is er

deren niet

deelen in

Geest en r

kan blijke

God bij he

de aan de

baat een

moet de k

zij tot de

naar zijn

Dat is e

filosofie

geloofschep

Het is

gangspunt

Dat hij he

stelt als v

ons niet v

ren of zal

deren in h

komen.

Hier is

Het nieu

dat nu de

subjectieve

Het sub

— niet we

doopeling,

Wie nu

lijk ding t

Stel dan

ten werke

komt naar

vingerbewe

De aene

is ongeho

teeken aan

ken bij bel

den wel bli

den ongeh

Maar dr

niet. Het v

teeken.

komt, voor

niet.

Dus, zoo

niet veran

Hij zal

het wel, n

Ten aan

de gedoopt

wil U toch

vraagd; m

dien, gij z

geweest.

Maar wa

om een re

Zij over

Zanden a

kan alleen